U.G. 6th Semester Examination - 2025

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANS-H-CC-T-14

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. Answer any **ten** questions of the following in Sanskrit Language with Devanāgarī Script: 2×10=20

निम्नोक्तेषु **दश** प्रश्नान् सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेया :

a) श्रीमद्भगवद्गीताया: प्रथमोऽध्याय: केन नाम्ना अभिधीयते? अध्यायेऽस्मिन् प्रथमश्लोकस्य वक्ता क:?

b) रजसि विवृद्धे कानि जायन्ते?

c) प्रमाथिनी इन्द्रियाणि कस्य मन: प्रसभं हरन्ति?

d) कान् वैरिणम् विद्धि?

e) नरकस्य द्वाराणि कतिविधानि? कानि च तानि?

f) श्रीमद्भगवद्गीतानुसारेण मनस: स्वरूपं कीदृशं भवति?

g) भगवता मनस: निग्रहं काभ्याम् उपदिष्टम्?

[Turn Over]

h) प्रमादमोहौ कस्मात् सञ्जायते?

i) किमर्थं अर्जुनः पूर्वजन्मनः कथां स्मर्तुं न शक्नोति?

j) इह जगति केन सदृशं पवित्रं न विद्यते? तत् केन प्राप्यते?

k) 'छित्त्वैनं संशयं योगमातिष्ठोत्तिष्ठ भारत…' भारत इति पदेन कः सम्बोधितः? केन अज्ञानसम्भूतं संशयं छित्त्वा योगमातिष्ठति?

l) 'क्लैव्यं मास्म गमः' — कमुद्दिश्य पदोऽयं प्रयुक्तः? क्लैब्यं शब्देन किं बौध्यते?

m) 'नियतं कुरु कर्म' — अत्र नियतकर्मणः का संज्ञा?

n) व्युत्पत्तिः निर्देशं कुरु __________ व्यतीतानि, प्रपद्यन्ते।

o) शून्यस्थलं पूर्णं कुरुः

i) __________ न प्रसिद्ध्येदकर्मणः।

ii) मय्यर्पितमनोबुद्धिः __________।

2. Answer any **four** of the following questions: 5×4=20

अधोधृतेषु प्रश्नेषु यथेच्छं **चत्वारः** समाधेयाः।

a) Translate into Bengali or English:

i) इन्द्रियाणि पराण्याहुरिन्द्रियेभ्यः परं मनः।
मनसस्तु पराबुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु सः।।

OR

ii) यदा ते मोहकलिलं बुद्धिर्व्यतितरिष्यति।
तदा गन्तासि निर्वेदं श्रोतव्यस्य श्रुतस्य च।।

b) Write short notes on any **two** of the following: $2\frac{1}{2}\times2=5$

i) अष्टधा प्रकृतिः

ii) व्यवसायात्मिका बुद्धिः

iii) धार्तराष्ट्राः

iv) सात्त्विकप्रियाः आहाराः

c) 'कर्मण्येवाधिकारस्ते' — किं 'कर्मणि' इति आशङ्क्य परमेश्वरः एतद् उक्तवान् शास्त्रोल्लेखपूर्वकं विशदीक्रियताम्?

d) किमर्थं कुरुक्षेत्र धर्मक्षेत्र इति नाम्ना अभिधीयते?

e) सत्वं रजः तमश्चेति प्रकृतिसम्भवाः गुणाः केन प्रकारेण देहिनं निबध्नन्ति? आलोच्यताम्।

f) योगी कीदृशं आसनं देशं शरीरञ्च धारयन् योगं युञ्जात् —भगवद्गीतायामनुसृत्य व्याख्यायताम्।

g) 'आत्मन्येवात्मना तुष्टः स्थितप्रज्ञस्तदोच्यते' — अत्रोल्लिखितस्य स्थितप्रज्ञशब्दस्य व्याख्या कार्या।

3. Answer any **two** of the following questions. One must be written in Sanskrit Language with Devanāgarī Script: 10×2=20

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्न**द्वय**मुत्तरता तयोरेकमवश्यं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम् :

a) श्रीमद्भगवद्गीतायाः द्वादशाध्यायानुसारेण क एव भगवतः प्रिय? आलोच्यताम्।

b) श्रीमद्भगवद्गीतायाः सप्तदशाध्यायानुसारेण तपसः भेदं प्रदर्श्य तेषां स्वरूपं विव्रियताम्?

c) श्रीमद्भगवद्गीतायाः सात्त्विकी-राजसी-तामसी-बुद्धेः स्वरूपं प्रदर्शय?

d) Explain in Sanskrit with Devanāgarī Script:

i) धूमेनाव्रियते वह्निर्यथादर्शो मलेन च।
यथोल्वेनावृतो गर्भस्तथा तेनेदमावृतम्।।

OR

ii) मत्कर्मकृन्मत्परमो मद्भक्तः सङ्गवर्जितः।
निर्वैरः सर्वभूतेषु यः स मामेति पाण्डव।।